

som er baggrunden for vores debat i dag, nemlig for det første Brundtlandrapporten, offentliggjort i 1987, og dens påpegning af det ubrydelige bånd mellem miljø og udvikling og lanceringen af begrebet bæredygtig udvikling, som unægtelig har gået sin sejrsgang over verden siden.

I Folketinget var vi rimelig hurtige til at tage tråden op med en dagsorden i maj 1987, som slog fast, at det var en af de ting, der skulle prioriteres i udviklingsbistanden.

Det andet er selvfølgelig UNCED, FN's konference i juni 1992 i Rio, hvor FN-systemet inklusive USA – og det er ikke det mindst interessante af det – for første gang accepterede også i handlinger, at udvikling og miljø er uløseligt sammenknyttede, og man fik de vigtige vedtagelser.

Man fik unægtelig knap nok den opfølgning, som man kunne have ønsket sig internationalt efter konferencen, uanset hvor skelsættende den var.

Det forsøgte vi i Danmark. Vi forsøgte det med en dagsorden i Folketinget i december 1992, vi forsøgte det med Miljø- og Katastrofefonden også fra december 1992, og jeg tror, man må sige, at det i hvert fald har givet Danmark international prestige, at vi har lagt handling bag vores ord i Rio. De af Folketingets ordførere, som var ordførere på det tidspunkt, havde i hvert fald den noget usædvanlige oplevelse at blive påskønnet i den grad fra NGO's side, at man direkte overrakte miljørosen; det var nu ikke nogen ubehagelig oplevelse.

Der er to grundsætninger i forbindelse med problemkomplekset miljø og udvikling, som jeg synes det er vigtigt at få understreget, og som bør være styrende for vores indsats på området.

Det er for det første, at det ikke er voldsom vækst eller stigende levestandard, som er den primære årsag til miljønedbrydningen i ulandene; det er fattigdomsproblemerne.

De, der har oplevet at flyve i Nepal – og det har i hvert fald Folketingets Udenrigsudvalg – har også set den meget intensive anvendelse af terrassebrug i bjerglandskaberne, og hvad det har betydet miljømæssigt, fordi terrassebrugene har måttet lægges for tæt, fordi jorderosionen er blevet håbløs. Og når man, som Udenrigsudvalget gjorde efterfølgende, tog til Bangladesh, så man nogle af følgerne for et naboland i forbindelse med oversvømmelseskatastrofer. De områder og den sammenhæng er både en illustration af fattigdomsproblemet i Nepal og en

illustration af, hvordan man nedbryder miljøet i Nepal, og det får katastrofale virkninger for omverdenen. Det er den sammenhæng, som jeg synes det er utrolig vigtigt at få gjort klart for dem, der ikke selv har haft lejlighed til at se det.

Den anden grundsætning, som jo unægtelig også er vigtig, er, at konflikten mellem miljøhensyn og økonomisk udvikling ikke behøver at opstå – og jeg vil understrege: ikke *behøver* at opstå – hvis der er nødvendige ressourcer er til rådighed. Her kan man jo igen henvise til Nepal som eksempel. Hvis man havde kunnet løse befolkningsproblemet i Nepal, hvis man havde kunnet løse gældsproblemerne, jamen så havde man også haft en større mulighed for at indrette samfundet og produktionen på en fornuftigere måde. For andre lande end Nepal kunne man så føje til, at man unægtelig selv indimellem er med til at forøge problemerne, hvis man skaber sig gæld via urimelig store militærudgifter, eller hvis man i det hele taget bruger ressourcerne galt.

I i-landene kan vi ikke lukke vores øjne for det ansvar, som fattigdom og manglende ressourcer i høj grad også lægger på os. Verdensøkonomiens spilleregler er ikke indrettet fornuftigt. Verdensbanken udregnede for nogen tid siden, at hvis man halverede told- og handelsbarrierer i det internationale handelssamkvem, så ville det skabe en forøget ressourcetilgang til den tredje verden, som i betydelig grad overskred det, som man giver i udviklingsbistand.

Der er i høj grad et ansvar, som den industrialiserede verden må påtage sig, og det er ikke i vores egen interesse, at vi ikke mere solidarisk løfter den byrde. Miljøproblemerne er grænseoverskridende, og med deres rod i fattigdommen burde vi i højere grad kunne skabe den internationale forståelse, som er nødvendig.

For Danmarks vedkommende er det klart, at vi har fået understreget, at der er den sammenhæng mellem miljøhensyn og fattigdomsbekæmpelse, som er beskrevet her, og som betyder, at begrebet bæredygtig udvikling er centralt i vores indsats. Det lyder simpelt: Bæredygtig udvikling, men det er vanskeligt. Hvis man skulle være i tvivl, kan man jo sådan set se på forløbet efter igangsætningen både med Folketingets dagsorden i 1987 og med Miljø- og Katastrofefonden i 1993. Man kan sige, at man fik syn for sagn.

De to sider, miljøhensynet og fattigdomsbekæmpelsen, er siamesiske tvillinger. Når man kigger på de to ministre, skulle man måske ikke